

V l á d n í n á v r h

ZÁKON

ze dne 2021,

kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

V A R I A N T A I

(14 volebních krajů)

Čl. I

Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 243/1999 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 64/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 37/2002 Sb., zákona č. 171/2002 Sb., zákona č. 230/2002 Sb., zákona č. 62/2003 Sb., zákona č. 418/2004 Sb., zákona č. 323/2006 Sb., zákona č. 480/2006 Sb., zákona č. 261/2008 Sb., zákona č. 320/2009 Sb., zákona č. 195/2010 Sb., zákona č. 222/2012 Sb., zákona č. 58/2014 Sb., zákona č. 59/2014 Sb., zákona č. 114/2016 Sb., zákona č. 322/2016 Sb., zákona č. 90/2017 Sb., zákona č. 72/2018 Sb., zákona č. 38/2019 Sb. a nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 49/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 11 odst. 2 písm. b) a v § 53 odst. 2 se číslo „51“ nahrazuje číslem „50“.
2. § 48 až 50 včetně nadpisů znějí:

„§ 48

Postup politických stran, politických hnutí a koalic do skrutinia

(1) Na podkladě zápisu o výsledku voleb ve volebních krajích Český statistický úřad zjistí, kolik platných hlasů v součtu ze všech volebních krajů bylo odevzdáno pro každou politickou stranu, každé politické hnutí a každou koalici a dále,

- a) které politické strany nebo politická hnutí získaly méně než 5 procent z celkového počtu platných hlasů,
- b) které koalice složené ze 2 politických stran, popřípadě politických hnutí získaly méně než 7 procent z celkového počtu platných hlasů,
- c) které koalice složené ze 3 politických stran, popřípadě politických hnutí získaly méně než 9 procent z celkového počtu platných hlasů,
- d) které koalice složené ze 4 a více politických stran, popřípadě politických hnutí získaly méně než 11 procent z celkového počtu platných hlasů.

(2) Při dalším zjišťování volebních výsledků a přidělování mandátů se již k politickým stranám, politickým hnutím a koalicím podle odstavce 1 písm. a) až d) a hlasům pro ně odevzdaným nepřihlíží.

(3) Český statistický úřad zjistí, zda do skrutinia postupují alespoň

- a) 2 koalice,
- b) 1 koalice a 1 politická strana nebo politické hnutí, nebo
- c) 2 politické strany nebo politická hnutí.

(4) Pokud do skrutinia nepostupují politické strany, politická hnutí nebo koalice v počtu podle odstavce 3, Český statistický úřad sníží u

- a) politických stran nebo politických hnutí hranici 5 procent na hranici 4 procent z celkového počtu platných hlasů,
- b) koalic podle odstavce 1 písm. b) hranici 7 procent na hranici 6 procent z celkového počtu platných hlasů,
- c) koalic podle odstavce 1 písm. c) hranici 9 procent na hranici 8 procent z celkového počtu platných hlasů,
- d) koalic podle odstavce 1 písm. d) hranici 11 procent na hranici 10 procent z celkového počtu platných hlasů.

(5) Nebude-li ani postupem podle odstavce 4 dosaženo postupu do skrutinia v počtu podle odstavce 3, sníží Český statistický úřad hranici o další procento.

§ 49

Skrutinium

(1) Součet platných hlasů odevzdaných souhrnně ve všech volebních krajích celkem pro politické strany, politická hnutí a koalice, které postoupily do skrutinia, se vydělí počtem volených poslanců podle § 24; číslo takto vypočtené a zaokrouhlené na dvě desetinná místa směrem nahoru je volebním číslem.

(2) Celkový počet platných hlasů, který souhrnně ve všech volebních krajích obdržela politická strana, politické hnutí nebo koalice, se dělí volebním číslem a politické straně, politickému hnutí nebo koalici se přidělí tolik mandátů, kolikrát je volební číslo obsaženo v celkovém počtu platných hlasů, které tato politická strana, politické hnutí nebo koalice získala. Počet přidělených mandátů se vždy zaokrouhlí na celé číslo směrem dolů.

(3) Nebyly-li podle odstavce 2 rozděleny všechny mandáty, které se měly přidělit, přidělí se zbývající mandáty po jednom mandátu postupně těm politickým stranám, politickým hnutím nebo koalicím, které vykazují největší zbytky dělení podle odstavce 2. Při rovnosti zbytků rozhoduje vyšší počet obdržených platných hlasů.

Přikázání mandátů ve volebních krajích

(1) Počet platných hlasů získaných jednotlivou politickou stranou, politickým hnutím a koalicí v každém volebním kraji se dělí volebním číslem. Politické straně, politickému hnutí nebo koalici se ve volebním kraji z celkového počtu mandátů přidělených podle § 49 přikáže tolik mandátů, kolikrát je volební číslo obsaženo v celkovém počtu platných hlasů, které tato politická strana, politické hnutí nebo koalice získala v daném volebním kraji. Počet přikázaných mandátů se vždy zaokrouhlí na celé číslo směrem dolů.

(2) Nebyly-li podle odstavce 1 politické straně, politickému hnutí nebo koalici přikázány všechny mandáty přidělené jí podle § 49, přikáží se této politické straně, politickému hnutí nebo koalici zbývající přidělené mandáty postupně v těch volebních krajích, které vykazují nejvyšší zbytky dělení podle odstavce 1. Při rovnosti zbytků rozhoduje vyšší počet obdržených platných hlasů. V jednotlivém volebním kraji je tímto způsobem přikázán nejvýše jeden mandát jednotlivé politické straně, politickému hnutí nebo koalici.

(3) Politické straně, politickému hnutí nebo koalici se v jednotlivém volebním kraji přikáže nejvýše tolik mandátů, kolik kandidátů je uvedeno na hlasovacím lístku, nezapočítávají se kandidáti, kteří se kandidatury po zaregistrování kandidátní listiny vzdali nebo byli odvoláni podle § 36. Jestliže je počet přikázaných mandátů pro politickou stranu, politické hnutí nebo koalici ve volebním kraji vyšší, než kolik činí počet kandidátů na hlasovacím lístku, případnou zbylé přikázané mandáty této politické straně, politickému hnutí nebo koalici postupně v těch volebních krajích, v nichž všem kandidátům ještě mandáty podle odstavců 1 a 2 přikázány nebyly a které vykazují nejvyšší zbytky dělení. Při rovnosti zbytků rozhoduje vyšší počet obdržených platných hlasů. Je-li více volebních krajů, ve kterých je počet přikázaných mandátů pro danou politickou stranu, politické hnutí nebo koalici vyšší, než kolik činí počet kandidátů na hlasovacím lístku, jsou postupem podle věty druhé přidělovány mandáty z volebních krajů v pořadí podle počtu v nich obdržených platných hlasů pro danou politickou stranu, politické hnutí nebo koalici. Pokud ani tak nedojde k rozdělení všech přikázaných mandátů pro politickou stranu, politické hnutí nebo koalici podle věty první, rozhodne se pro každý zbylý přikázaný mandát losem o tom, které politické straně, politickému hnutí nebo koalici bude mandát v rámci volebního kraje přikázán.

(4) V rámci jednotlivých politických stran, politických hnutí a koalic obdrží mandáty straně přikázané kandidáti podle pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku.

(5) Jestliže však některý z kandidátů získal takový počet přednostních hlasů, který činí nejméně 5 procent z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro tuto politickou stranu, politické hnutí nebo koalici v rámci volebního kraje, případně mandát přednostně tomuto kandidátovi.

(6) V případě, že více kandidátů splnilo podmínku podle odstavce 5 a politická strana, politické hnutí nebo koalice získala více mandátů, případnou mandáty přednostně kandidátům, kteří splnili podmínku podle odstavce 5, a to postupně v pořadí podle nejvyššího počtu získaných přednostních hlasů; v případě rovnosti počtu přednostních hlasů je rozhodující pořadí kandidáta na hlasovacím lístku. Kandidátům, kteří nesplnili podmínku podle odstavce 5, případnou mandáty v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku.

(7) Nezvolení kandidáti politických stran, politických hnutí a koalic, které v rámci volebního kraje získaly alespoň 1 mandát, se stávají náhradníky. Pro stanovení pořadí náhradníků v rámci těchto politických stran, politických hnutí a koalic se postupuje obdobně podle odstavců 4 až 6.“

3. V § 52 odst. 1 větě první se za slovo „skrutinia“ vkládají slova „a po přikázání mandátů ve volebních krajích“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2021.

VARIANTA II

(1 volební obvod)

Čl. I

Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 243/1999 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 64/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 37/2002 Sb., zákona č. 171/2002 Sb., zákona č. 230/2002 Sb., zákona č. 62/2003 Sb., zákona č. 418/2004 Sb., zákona č. 323/2006 Sb., zákona č. 480/2006 Sb., zákona č. 261/2008 Sb., zákona č. 320/2009 Sb., zákona č. 195/2010 Sb., zákona č. 222/2012 Sb., zákona č. 58/2014 Sb., zákona č. 59/2014 Sb., zákona č. 114/2016 Sb., zákona č. 322/2016 Sb., zákona č. 90/2017 Sb., zákona č. 72/2018 Sb., zákona č. 38/2019 Sb. a nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 49/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 8 odst. 2 se na konci písmene h) čárka nahrazuje tečkou a písmeno i) se zrušuje.

2. V § 9 odst. 2 písmeno c) zní:

„c) organizačně zajišťuje tisk volebních materiálů,“.

3. V § 9 se doplňují odstavce 3 až 8, které znějí:

„(3) Ministerstvo vnitra dále pro volby do Poslanecké sněmovny

- a) projednává a registruje kandidátní listiny,
- b) informuje krajské úřady o registraci kandidátních listin a poskytuje jim adresy zmocněnců politických stran, politických hnutí a koalic, jejichž kandidátní listiny byly zaregistrovány,
- c) zajišťuje tisk hlasovacích lístků.

(4) Ministerstvo vnitra využívá pro účely registrace kandidátních listin

- a) referenční údaje ze základního registru obyvatel,
- b) údaje z informačního systému evidence obyvatel.

(5) Využívanými údaji podle odstavce 4 písm. a) jsou

- a) příjmení,
- b) jméno, popřípadě jména (dále jen „jméno“),
- c) adresa místa pobytu,
- d) datum narození,
- e) státní občanství, popřípadě více státních občanství,
- f) datum, místo a okres nebo stát úmrtí nebo den smrti uvedený v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého a datum nabytí právní moci tohoto soudního rozhodnutí.

(6) Využívanými údaji podle odstavce 4 písm. b) jsou

- a) jméno, příjmení, včetně předchozích příjmení,
- b) datum narození,
- c) státní občanství, popřípadě více státních občanství,
- d) adresa místa trvalého pobytu,

- e) omezení svéprávnosti,
- f) rodné číslo,
- g) datum, místo a okres nebo stát úmrtí nebo den smrti uvedený v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého a datum nabytí právní moci tohoto soudního rozhodnutí.

(7) Údaje, které jsou vedeny jako referenční údaje v základním registru obyvatel, se využijí z informačního systému evidence obyvatel, pouze pokud jsou ve tvaru předcházejícím současný stav.

(8) Ze získaných údajů lze v konkrétním případě použít vždy jen takové údaje, které jsou nezbytné ke splnění daného úkolu.“.

4. V § 11 odst. 2 písm. a) se slova „u krajských úřadů“, „, u Státní volební komise“ a „krajskými úřady,“ zrušují.
5. V § 11 odst. 2 písm. b) a v § 53 odst. 2 se číslo „51“ nahrazuje číslem „50“.
6. V § 11 odst. 2 písm. c) se slova „krajskému úřadu“ nahrazují slovy „Státní volební komisi“.
7. V § 11 odst. 2 písm. i), § 31 odst. 3 větě první, § 32 odst. 5 větě poslední a v § 36 odst. 2 se slova „krajskému úřadu“ nahrazují slovy „Ministerstvu vnitra“.
8. V § 11 odst. 3 písm. f) se slova „ve volebním kraji (§ 46 odst. 1) a“ a text „(§ 73 odst. 1)“ zrušují.
9. V § 11 odst. 3 se písmeno g) zrušuje.
Dosavadní písmeno h) se označuje jako písmeno g).
10. V § 11 odst. 3 písm. g) se slova „(§ 73 odst. 2 až 4)“ zrušují.
11. V § 12 odst. 1 písm. a) se slova „ve volebním kraji“ nahrazují slovy „v kraji“.
12. V § 12 odst. 1 se písmeno b) zrušuje.
Dosavadní písmena c) až j) se označují jako písmena b) až i).
13. V § 12 odst. 1 písmeno d) zní:
„d) podílí se na distribuci volebních materiálů,“.
14. V § 12 odst. 1 se písmeno f) zrušuje.
Dosavadní písmena g) až i) se označují jako písmena f) až h).
15. V § 12 odst. 1 písm. f) se slova „na úrovni volebního kraje“ zrušují.
16. V § 12 odst. 1 se písmeno g) zrušuje.
Dosavadní písmeno h) se označuje jako písmeno g).
17. V § 12 se odstavec 2 zrušuje.
Dosavadní odstavce 3 až 9 se označují jako odstavce 2 až 8.

18. V § 12 odst. 3 se číslo „3“ nahrazuje číslem „2“.
19. V § 12 se odstavce 4 až 8 zrušují.
20. V § 13 odst. 2, § 14b odst. 2 větě první a v § 14d písm. c) se slova „§ 12 odst. 5 až 9“ nahrazují slovy „§ 9 odst. 4 až 8“.
21. V § 14e odst. 3 větě první se slova „ve volebním kraji, jehož součástí je volební okrsek“ zrušují.
22. § 26 zní:

„§ 26

Volby do Poslanecké sněmovny se konají podle zásad poměrného zastoupení. Pro volby do Poslanecké sněmovny tvoří území České republiky jeden volební obvod.“.

Poznámka pod čarou č. 8a se zrušuje.

23. § 27 se zrušuje.
24. V § 31 odst. 2 větě první se slova „v každém volebním kraji“ zrušují.
25. V § 31 odst. 2 se věta třetí zrušuje.
26. V § 31 odst. 3 větě druhé, § 31 odst. 4 větě druhé, § 33 odst. 1 větě druhé, § 33 odst. 2 úvodní části ustanovení, § 33 odst. 6 větě první, § 33 odst. 7 větě první, § 33 odst. 8 větách první a druhé, § 36 odst. 3, § 38 odst. 1 větě první a v § 38 odst. 6 větě druhé se slova „krajský úřad“ nahrazují slovy „Ministerstvo vnitra“.
27. V § 31 odst. 4 větě druhé se slova „ve všech volebních krajích, v nichž podává kandidátní listinu, a to“ zrušují.
28. V § 32 odst. 1 se písmeno a) zrušuje.
Dosavadní písmena b) až h) se označují jako písmena a) až g).
29. V § 32 odst. 1 písm. b) se za slovo „povolání“ vkládají slova „, které lze uvést nejvýše v délce 30 znaků“.
30. V § 32 odstavec 3 zní:

„(3) Na kandidátní listině lze uvést nejvýše 200 kandidátů.“.
31. V § 33 odst. 1 větě první, § 33 odst. 3 úvodní části ustanovení a v § 33 odst. 4 větě první se slova „Krajský úřad“ nahrazují slovy „Ministerstvo vnitra“.
32. V § 33 odst. 2 písmeno b) zní:

„b) kandidáta, který je podle sdělení Českého statistického úřadu uveden na více kandidátních listinách, a to na kandidátní listině, k níž není připojeno prohlášení podle § 32 odst. 2; podepsal-li kandidát prohlášení u více kandidátních listin, škrtně jej Ministerstvo vnitra na všech kandidátních listinách,“.

33. V § 33 odst. 2 písm. d) se slova „c) a f)“ nahrazují slovy „b) a e)“.
34. V § 33 odst. 4 větě první části věty za středníkem se slova „krajského úřadu“ zrušují.
35. V § 33 odst. 5 větě poslední se slova „kraje zařazeného do krajského úřadu“ nahrazují slovy „České republiky zařazeného v Ministerstvu vnitra“.
36. V § 33 odst. 6 větě druhé se slova „a krajským úřadům“ zrušují.
37. V § 33 odst. 8 větě druhé se slova „na účet kraje“ zrušují.
38. V § 36 odst. 4 větě druhé se slova „Krajský úřad“ nahrazují slovy „Ministerstvo vnitra prostřednictvím krajských úřadů“ a slova „na území kraje“ se zrušují.
39. V § 38 odst. 2 větě první se slova „uveden název volebního kraje,“ nahrazují slovem „uvedeno“.
40. V § 38 odst. 3 větě první se slova „, a to jednostranně“ nahrazují slovy „; jsou-li hlasovací lístky vytištěny oboustranně, uvede se na konci každé strany text „Pokračování na druhé straně.““.
41. V § 38 odst. 3 větě druhé se slova „otiskem razítka krajského úřadu“ nahrazují slovy „obrazem otisku razítka Ministerstva vnitra“.
42. V § 38 odst. 4 větě první se slova „Hlasovací lístky zašle krajský úřad“ nahrazují slovy „Ministerstvo vnitra zajistí zaslání hlasovacích lístků“.
43. V § 38 odst. 5 větě první se slova „příslušný krajský úřad“ nahrazují slovy „Ministerstvo vnitra“.
44. V § 38 odst. 6 větě první v části věty za středníkem se slova „krajský úřad zabezpečí“ nahrazují slovy „Ministerstvo vnitra zabezpečí prostřednictvím krajských úřadů“ a slova „na území volebního kraje“ se zrušují.
45. V § 43 odst. 6 větě první se slova „za volební kraj“ zrušují.
46. § 46 se zrušuje.
47. § 48 až 50 včetně nadpisů znějí:

„§ 48

Postup politických stran, politických hnutí a koalic do skrutinia

(1) Na základě výsledku hlasování Český statistický úřad zjistí, kolik platných hlasů bylo odevzdáno pro každou politickou stranu, každé politické hnutí a každou koalici a dále,

- a) které politické strany nebo politická hnutí získaly méně než 5 procent z celkového počtu platných hlasů,
- b) které koalice složené ze 2 politických stran, popřípadě politických hnutí získaly méně než 7 procent z celkového počtu platných hlasů,
- c) které koalice složené ze 3 politických stran, popřípadě politických hnutí získaly méně než 9 procent z celkového počtu platných hlasů,

d) které koalice složené ze 4 a více politických stran, popřípadě politických hnutí získaly méně než 11 procent z celkového počtu platných hlasů.

(2) Při dalším zjišťování volebních výsledků a přidělování mandátů se již k politickým stranám, politickým hnutím a koalicím podle odstavce 1 písm. a) až d) a hlasům pro ně odevzdaným nepřihlíží.

(3) Český statistický úřad zjistí, zda do skrutinia postupují alespoň

a) 2 koalice,

b) 1 koalice a 1 politická strana nebo politické hnutí, nebo

c) 2 politické strany nebo politická hnutí.

(4) Pokud do skrutinia nepostupují politické strany, politická hnutí nebo koalice v počtu podle odstavce 3, Český statistický úřad sníží u

a) politických stran nebo politických hnutí hranici 5 procent na hranici 4 procent z celkového počtu platných hlasů,

b) koalic podle odstavce 1 písm. b) hranici 7 procent na hranici 6 procent z celkového počtu platných hlasů,

c) koalic podle odstavce 1 písm. c) hranici 9 procent na hranici 8 procent z celkového počtu platných hlasů,

d) koalic podle odstavce 1 písm. d) hranici 11 procent na hranici 10 procent z celkového počtu platných hlasů.

(5) Nebude-li ani postupem podle odstavce 4 dosaženo postupu do skrutinia v počtu podle odstavce 3, sníží Český statistický úřad hranici o další procento.

§ 49

Skrutinium

(1) Součet platných hlasů pro politické strany, politická hnutí a koalice, které postoupily do skrutinia, se vydělí počtem volených poslanců podle § 24 zvětšeným o jednu; číslo takto vypočtené a zaokrouhlené na dvě desetinná místa směrem nahoru je volebním číslem.

(2) Celkový počet platných hlasů pro jednotlivou politickou stranu, politické hnutí nebo koalici se dělí volebním číslem a politické straně, politickému hnutí nebo koalici se přidělí tolik mandátů, kolikrát je volební číslo obsaženo v celkovém počtu platných hlasů, které tato politická strana, politické hnutí nebo koalice získala. Počet přidělených mandátů se vždy zaokrouhlí na celé číslo směrem dolů.

(3) Nebyly-li podle odstavce 2 rozděleny všechny mandáty, které se měly přidělit, přidělí se zbývající mandáty postupně politickým stranám, politickým hnutím nebo koalicím v pořadí podle velikosti zbytku dělení. Při rovnosti zbytků rozhoduje vyšší počet obdržенých platných hlasů.

(4) Jestliže je počet přikázaných mandátů pro politickou stranu, politické hnutí nebo koalici vyšší, než kolik činí počet kandidátů na hlasovacím lístku, rozhodne se pro každý zbylý přikázaný mandát losem o tom, které politické straně, politickému hnutí nebo koalici bude mandát přikázán.

Přikázání mandátů

(1) V rámci jednotlivých politických stran, politických hnutí a koalic obdrží mandáty straně přikázané kandidáti podle pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku.

(2) Jestliže však některý z kandidátů získal takový počet přednostních hlasů, který činí nejméně 5 procent z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro tuto politickou stranu, politické hnutí nebo koalici, připadne mandát přednostně tomuto kandidátovi.

(3) V případě, že více kandidátů splnilo podmínku podle odstavce 2 a politická strana, politické hnutí nebo koalice získala více mandátů, případnou mandáty přednostně kandidátům, kteří splnili podmínku podle odstavce 2, a to postupně v pořadí podle nejvyššího počtu získaných přednostních hlasů; v případě rovnosti počtu přednostních hlasů je rozhodující pořadí kandidáta na hlasovacím lístku. Kandidátům, kteří nesplnili podmínku podle odstavce 2, případnou mandáty v pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku.

(4) Nezvolení kandidáti politických stran, politických hnutí a koalic, které získaly alespoň 1 mandát, se stávají náhradníky. Pro stanovení pořadí náhradníků v rámci těchto politických stran, politických hnutí a koalic se postupuje obdobně podle odstavců 1 až 3.“.

48. V § 52 odst. 1 větě první se za slovo „skrutinia“ vkládají slova „a po přikázání mandátů“.
49. V § 52 odst. 2 písm. c) se slova „a pro jednotlivé kraje zvlášť“ zrušují.
50. V § 54 odst. 1 větě první se slova „uvedený na kandidátní listině pro volbu ve volebním kraji, v němž byl kandidován poslanec, jehož mandát se uprázdnil“ zrušují.
51. V § 54 odst. 1 se věta druhá zrušuje.
52. V § 55 odst. 1 se slova „§ 27 na 5 dnů,“ a „krajského úřadu“ zrušují.
53. V § 87 odst. 1 větě první se slova „ve volebním kraji“ zrušují.
54. V § 88 odstavec 1 zní:
- „(1) K řízení podle § 86 je příslušný pro volby do Poslanecké sněmovny Nejvyšší správní soud a pro volby do Senátu krajský soud příslušný podle sídla pověřeného obecního úřadu v sídle volebního obvodu.“.
55. Příloha č. 2 se zrušuje.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. K určení, kterému volebnímu kraji jsou pro volby do Poslanecké sněmovny konané ve dnech 8. a 9. října 2021 podřazeny zvláštní volební okrsky v zahraničí, provedenému přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se nepřihlíží.
2. Ke kandidátní listině pro volby do Poslanecké sněmovny konané ve dnech 8. a 9. října 2021 podané přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se nepřihlíží.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2021.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

VARIANTA I – 14 volebních krajů

OBECNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Volby do Poslanecké sněmovny jsou upraveny v Ústavě (hlava druhá) a v zákoně č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů (dále jen „volební zákon“).

Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení (čl. 18 odst. 1 Ústavy).

Dne 10. února 2021 byl ve Sbírce zákonů pod č. 49/2021 Sb. publikován derogační nálezh Ústavního soudu (dále jen „ÚS“) ve věci Pl. ÚS 44/17, kterým ÚS vyhověl návrhu skupiny senátorů podanému po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 a zrušil část napadených ustanovení volebního zákona.

Rozhodnutí ÚS o zrušení některých ustanovení volebního zákona se stalo vykonatelné publikací nálezu ve Sbírce zákonů.

ÚS zrušil tato ustanovení:

- § 48 – způsob určení počtu poslanců volených ve volebních krajích
- § 49 odst. 1 písm. b) až d) a § 49 odst. 3 písm. b) až d) – načítací klauzule pro koalice
- § 49 odst. 4 – přidělování mandátů volebním stranám v rámci volebních krajů
- § 50 odst. 1 až 3 – způsob přepočtu hlasů odevzdaných pro volební strany na mandáty pomocí d'Hondtova dělitele na úrovni volebních krajů
- § 51 – řešení některých situací, které vycházejí ze způsobu přepočtu hlasů na mandáty.

ÚS uvedl, že i když stávající členění území na různě velké volební kraje není samo o sobě neústavní, spolu s dalšími prvky volebního systému porušuje principy rovnosti hlasů a rovnosti šancí kandidujících politických stran, což neústavní je.

Volební kraje, kterými jsou vyšší územní samosprávné celky (§ 26 volebního zákona), však ÚS nezrušil. Za dostačující považoval zrušení metody přepočtu hlasů na mandáty, což podle něj umožní zákonodárci přijmout novou systémovou nápravu volebního systému i bez toho, aby se změnil počet nebo struktura volebních krajů.

Zrušení jednotlivých ustanovení, která upravují techniku přepočtu hlasů na mandáty, ale podle ÚS neznamená, že jsou pro zákonodárce zapovězena a nelze je použít v rámci jiného – ústavně konformního – řešení.

V rozporu s Ústavou shledal ÚS i stanovení aditivních uzavíracích klauzulí pro koalice v jejich současné výši (10 % - 15 % - 20 %) s tím, že tato umělá regulace koalic neplní svůj smysl, může zkreslovat legitimitu volebního výsledku, a proto je nepřiměřená a nedůsledná.

Ve vztahu k rovnosti mužů a žen lze současnou právní úpravu považovat za neutrální.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Předložený návrh přináší v reakci na výše popsany nález ÚS nové řešení, jak by ve volbách do Poslanecké sněmovny měly být hlasy odevzdané voliči přepočítány na mandáty jednotlivých volebních stran.

Popis řešení volebních krajů a volební formule

ÚS uvedl, že nemůže dávat podrobné pokyny zákonodárci, jak poměrnost volebního systému vyřešit. Poskytl však ve svém vyjádření určitá vodítka:

- Je třeba, aby každá volební strana získala odpovídající podíl na mandátech podle svého podílu na celkovém počtu odevzdaných platných hlasů a současně, aby tento volební zisk byl promítnut do přidělování mandátů v rámci krajských kandidátek takové volební strany.
- Možný je i návrat k systému volebních kvót s více skrutinii.
- Přípustný je i jiný způsob při zachování přibližně stejné váhy hlasu voliče a rovnosti šancí kandidujících stran. Poměrnost zastoupení je třeba vždy měřit podle výsledku voleb do Poslanecké sněmovny jako celku. Dosažení poměrnosti pouze v rovině volebního kraje je v rozporu s Ústavou.

V předkládaném návrhu je zachováno 14 volebních krajů, kterými jsou vyšší územní samosprávné celky. To umožní zachovat současnou administraci voleb, kdy volební strany vytvářejí a podávají kandidátní listiny na úrovni krajů a registračním úřadem jsou krajské úřady. Kraje se tedy ponechávají pro účely podávání kandidátních listin, ale nikoli pro určení celkového počtu mandátů pro volební strany. Vzhledem k různé velikosti krajů i z hlediska počtu obyvatel, a tedy i voličů, je nevyhnutelným důsledkem takového uspořádání, že v menších volebních krajích bude přidělováno i méně mandátů.

Počty mandátů pro jednotlivé strany se počítají z celorepublikových čísel volebního výsledku kandidujících subjektů a teprve poté se mandáty získané konkrétní stranou rozpočítávají do krajů.

Volební formulí, tj. vzorcem pro přepočet hlasů na mandáty je tzv. Hareova kvóta. Jedná se o mechanismus, kdy je vydělením celkového počtu platných hlasů pro subjekty postoupivší do skrutinia číslem 200 (počet volených poslanců) získáno volební číslo (jde říci, že jde o počet platných hlasů potřebných k získání jednoho mandátu). Kolikrát se toto volební číslo vejde do celorepublikového zisku hlasů konkrétní politické strany, hnutí nebo koalice, tolik získá mandátů. Pomocí volební kvóty však zpravidla nedojde k rozdělení všech mandátů, proto je třeba navázat početní operací, která nerozdělené mandáty přidělí. Navrhované řešení počítá s metodou největších zbytků. Následně dojde k rozdělení získaných mandátů ve

volebních krajích, a to obdobnou metodou, tedy za pomoci Hareovy kvóty a rozdělení zbylých mandátů těm volebním krajům, kde daná politická strana, politické hnutí nebo koalice vykazuje nejvyšší zbytky dělení.

Popis řešení aditivní klauzule pro koalice

ÚS zrušil dosavadní výši aditivních klauzulí pro koalice. Uzavírací klauzuli pro koalice je možné dle nálezu ÚS ponechat ve stejné výši jako platí pro jednotlivé politické strany nebo politická hnutí (5 %), anebo je možné ji nastavit v jiné přijatelnější výši než doposud, a to i odstupňovanou podle počtu subjektů v koalici.

Navrhovaná právní úprava zavádí diferencovanou uzavírací klauzuli pro koalice. Oproti 5% uzavírací klauzuli pro samostatně kandidující politické strany a hnutí se u koalic navyšuje na 7 % (dvojkalice), 9 % (trojkalice), 11 % (čtyři a více subjektů v koalici).

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na rovné postavení mužů a žen.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované úpravy v jejím celku

Derogačním nálezem Pl. ÚS 44/17 (49/2021 Sb.), kterým ÚS vyhověl návrhu skupiny senátorů podanému po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 a zrušil část napadených ustanovení volebního zákona, vznikla ve volebním zákoně „prázdná místa“. Ta je třeba nahradit novými pravidly pro zjišťování výsledků voleb, kterými se bude řídit přepočítání odevzdaných platných hlasů na mandáty ve volbách do Poslanecké sněmovny. Bez zakotvení těchto pravidel by sice zřejmě bylo možné volby do Poslanecké sněmovny uskutečnit, neboť struktura volebních orgánů, pravidla podávání kandidátních listin i zásady hlasování zůstaly nedotčeny, avšak nebylo by možné z platných odevzdaných hlasů zjistit, kolik které volební straně náleží mandátů a který kandidát volební strany mandát získává. Poslanecká sněmovna, která má vzejít z voleb, by tudíž nemohla být ustavena.

Naléhavost zakotvení této právní úpravy je o to urgentnější, že volby do Poslanecké sněmovny se budou konat ve stejném roce, kdy byl derogační nález ÚS vydán. ÚS totiž o zrušení dotčených ustanovení volebního zákona rozhodl jen 7 měsíců před termínem voleb do Poslanecké sněmovny, který prezident republiky stanovil na dny 8. a 9. října 2021 (rozhodnutím prezidenta republiky ze dne 28. prosince 2020 publikovaným dne 31. prosince 2020 pod č. 611/2020 Sb.).

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava vychází vstřícně požadavkům ÚS na dodržení poměrnosti volebního systému a rovnosti volebního práva ve volbách do Poslanecké sněmovny.

Zachovává se 14 volebních krajů, které nezrušil ani ÚS s tím, že existence těchto volebních obvodů, byť nestejné velikosti, nemůže sama o sobě uplatnění poměrného zastoupení volebních stran deformovat. Při existenci těchto volebních krajů se však odstraňuje použití d'Hondtova dělitele a rozdělování mandátů volebním stranám na úrovni krajů, aby nedocházelo k utváření Poslanecké sněmovny prostřednictvím 14 samostatných „krajských“

voleb, což je způsob, který je podle ÚS ústavně nepřipustný, neboť dodržení poměrnosti zastoupení volebních stran musí být zachováno na celostátní úrovni.

Dodržení poměrnosti volebního systému tak, jak vyplývá z čl. 18 odst. 1 Ústavy, je zajištěno použitím Hareovy kvóty a prvotním přidělováním mandátů na celostátní úrovni. Každá volební strana získává odpovídající podíl na mandátech podle svého podílu na celkovém počtu odevzdaných platných hlasů a tento volební zisk se promítá do přidělování mandátů v rámci jednotlivých krajských kandidátek takové volební strany.

V důsledku derogačního nálezu ÚS Pl. ÚS 44/17, kterým byla zrušena adiční klauzule pro koalice ve výši 10 % - 15 % - 20 %, se pro koalice zavádí mírnější klauzule, a sice ve výši 7 % (dvojkoalice), 9 % (trojkoalice), 11 % (čtyři a více subjektů v koalici). Dochází tak k návratu k právní úpravě před novelou volebního zákona v roce 2000 (zákon č. 204/2000 Sb.), která sice dosud nebyla předmětem hodnocení ÚS, avšak z nálezu Pl. ÚS 44/17 nevyplývá, že by byla zapovězena. Také v nálezu Pl. ÚS 42/2000, kterým původně ÚS neshledal ani aditivní klauzuli ve výši 10 % - 15 % - 20 % neústavní, ale pouze účelovou, bylo zmíněno, že klauzule ve výši 7 % - 9 % - 11 % vyhovuje ústavnosti více.

Předkládaný návrh odstraňuje kumulaci vad právní úpravy volebního systému a celkové uspořádání prvků volebního systému nadále nedeformuje poměrnost zastoupení volebních stran z hlediska celostátního. Způsob zjištění volebního výsledku je tak ústavně konformní. Návrh zákona je v souladu s Ústavou (čl. 18 odst. 1 ve spojení s čl. 5 a 6) a Listinou základních práv a svobod (čl. 21 odst. 1, 3 a 4 a čl. 22).

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie a judikaturou soudních orgánů Evropské unie

Volební systémy do komor národních parlamentů, volební obvody, volební formule a způsob zjišťování výsledků voleb, jichž se návrh zákona týká, nejsou právem EU regulovány a jsou ponechány na vnitrostátní právní úpravě jednotlivých členských států EU.

Předpisy Evropské unie zakotvují volební právo občanů EU jenom ve volbách do Evropského parlamentu a zastupitelstev obcí.

Návrh zákona je proto s právem EU slučitelný.

6. Zhodnocení souladu navrhované úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava je rovněž v souladu s mezinárodními úmluvami, s čl. 21 Všeobecné deklarace lidských práv, Mezinárodním paktem o občanských a politických právech (vyhlášený pod č. 120/1976 Sb.), čl. II Úmluvy o politických právech žen (vyhlášená pod č. 46/1955 Sb.), čl. 7 Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (vyhlášená pod č. 62/1987 Sb.), s čl. 3 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod (sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.) i s čl. 3 Evropské charty místní samosprávy (vyhlášená pod č. 181/1999 Sb.).

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

7.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Výdaje orgánů státní správy a volebních orgánů spojené se zajištěním a organizací voleb se vždy hradí ze státního rozpočtu, z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa.

Změna ve zjišťování výsledků voleb, konkrétně způsob přepočtu hlasů na mandáty, vyžaduje úpravu programového vybavení Českého statistického úřadu jako volebního orgánu, který vypracovává závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb a zajišťuje vyhotovení příslušného programového vybavení pro účel zpracování a poskytování výsledků voleb. Úprava programového vybavení je součástí rámcové smlouvy uzavřené mezi Českým statistickým úřadem a poskytovatelem.

Při zachování dosavadních 14 volebních krajů se nemění organizační zajištění tisku hlasovacích lístků, tudíž v tomto hledu nebude mít navrhovaná právní úprava žádné dopady.

7.2 Dopady na podnikatelské prostředí České republiky

Navrhované řešení nemá dopad na podnikatelské prostředí České republiky.

7.3 Sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Navrhované řešení nemá dopad na rodiny ani na specifické skupiny obyvatel či menšiny.

Změna v přepočtu hlasů na mandáty může jistě představovat zajímavý aspekt pro politologicko-sociologické zkoumání jejího dopadu na chování voličů. Tento rozměr však již překračuje přímé dopady, které je třeba vzít v potaz v souvislosti s navrhovaným zákonem.

7.4 Dopady na životní prostředí

Navrhované řešení nemá dopady na životní prostředí.

8. Výjimka z povinnosti provést hodnocení dopadů regulace (RIA)

S ohledem na akutnost změny právní úpravy byla ministryně spravedlnosti a předsedkyně Legislativní rady vlády požádána o výjimku z provedení hodnocení dopadů regulace.

9. Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů (DPIA)

Navrhovaná právní úprava se nijak nedotýká ochrany osobních údajů.

Reguluje zejména početní operace s odevzdanými platnými hlasy voličů za účelem přidělení mandátů v Poslanecké sněmovně volebním stranám. Voliči své hlasy odevzdávají v tajném hlasování, a jsou tedy zcela anonymní.

Ani právní úprava načítací klauzule pro koalice s ochranou osobních údajů nesouvisí.

Důvěrnost, dostupnost a integrita osobních údajů tudíž nemohou být předkládaným zákonem nijak porušeny.

10. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaný zákon není spojen s korupčními riziky.

Techniky volební reprezentace, které jsou hlavním předmětem navrhované právní úpravy, nemají žádný korupční potenciál. Pouze nastavují pravidla přepočtu hlasů na mandáty, která jsou ve své podstatě matematickými vzorci aplikovanými při zjišťování výsledků voleb.

11. Zhodnocení dopadů na bezpečnost a obranu státu

Zákon je předkládán v zájmu zajištění bezpečnosti České republiky a nemá dopady na obranu státu.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K čl. I bod 1 (§ 11 a § 53)

Jde o legislativně technickou změnu aktualizující odkaz na paragrafy, v nichž je upraveno zpracování celkových výsledků voleb.

K čl. I bod 2 (§ 48 až 50)

Jedná se o úpravu postupu politických stran, politických hnutí a koalic do skrutinia. ÚS svým nálezem ve věci Pl. ÚS 44/17 ze dne 2. února 2021 ponechal ve volebním zákoně ustanovení o základní hranici 5 % pro postup politických subjektů do skrutinia. Zrušil však ustanovení o načítací klauzuli pro postup koalic. ÚS nestanovil apriorní neústavnost zvyšujících se hranic pro postup koalic do skrutinia, ale dospěl k názoru, že konkrétní nastavení načítací klauzule byla neústavní.

Aditivní klauzule pro koalice bude obnovena v podobě, která platila do roku 2000. Hranice pro vstup koalic do skrutinia bude odstupňována na 7 %, 9 % a 11 % z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro všechny kandidující subjekty. Smyslem navrhované konstrukce je korigovat situace, kdy více partnerům postačí pro zastoupení v Poslanecké sněmovně méně hlasů, než kolik by jim stačilo v případě, kdy by kandidovali samostatně, avšak v podobě, která je ústavně konformní. Současně je sledován legitimní cíl zabránění přílišné fragmentaci Poslanecké sněmovny, která by mohla vést k její omezené funkčnosti.

Ustanovení dále v duchu úpravy účinné do derogačního nálezu ÚS explicitně stanoví, že v dalším postupu se nepřihlíží k hlasům subjektů, které do skrutinia nepostoupily, a upravuje postup v situaci, kdy by do skrutinia podle základního postupu nepostoupily alespoň dva subjekty v možných kombinacích podle jejich typu.

Úprava v § 49 řeší zjišťování počtu mandátů, které případnou jednotlivým subjektům, které do skrutinia postoupily. V § 50 je pak řešeno rozdělení přidělených mandátů jednotlivým volebním stranám v jednotlivých volebních krajích a následně i určení, kteří konkrétní kandidáti v rámci hlasovacího lístku pro volební kraj získané mandáty obsadí.

V zájmu naplnění závěrů ÚS se úprava odklání od postupu, kdy jsou nejprve určeny počty mandátů v jednotlivých volebních krajích a následně v rámci volebních krajů rozdělovány mezi kandidující subjekty v daném volebním kraji. Navrhované řešení vychází ze základního závěru, že hlas každého voliče bez ohledu na místo, kde hlasoval, má mít stejný vliv na rozdělení počtu mandátů v Poslanecké sněmovně pro kandidující subjekty.

Návrh tedy počítá s tím, že se nejprve (§ 49) sečtou všechny platné hlasy pro jednotlivé subjekty postoupivší do skrutinia napříč republikou (a ze zvláštních volebních okrsků v zahraničí) a metodou volební kvóty (zvolena Hareova kvóta - volební číslo je výsledkem dělení celkového počtu platných hlasů pro subjekty postoupivší do skrutinia počtem volených poslanců). Politické strany, politická hnutí a koalice pak získají tolik mandátů, kolikrát se volební číslo vejde do celkového počtu obdržенých platných hlasů daného subjektu. Návrh obsahuje též pravidlo pro rozdělení nepřidělených mandátů, a to pravidlo nejvyšších zbytků.

Ve druhém kroku (§ 50) jsou pak mandáty získané jednotlivými subjekty rozděleny pro tyto subjekty do volebních krajů, kde byla tímto subjektem podána kandidátní listina, aby mohlo

následně dojít k určení, kteří konkrétní kandidáti z hlasovacího lístku daného subjektu ve volebním kraji mandát obsadí.

Opět se postupuje cestou Hareovy volební kvóty. Již zjištěným volebním číslem (viz výše) jsou na úrovni volebních krajů děleny zisky jednotlivých volebních stran, které postoupily do skrutinia. Kolikrát je volební číslo obsaženo v zisku platných hlasů pro volební stranu v rámci volebního kraje, tolik obdrží ve volebním kraji mandátů. Protože zpravidla při použití kvót nedojde na úrovni volebních krajů ke „spotřebování“ všech mandátů získaných na celorepublikové úrovni (vzniká zbytek při dělení), je třeba určit, jak se zbylými hlasy naložit. Návrh počítá s tím, že zbylé mandáty budou volební straně přikázány postupně v těch volebních krajích, které vykážou nejvyšší zbytky dělení, tj. zbytky „nespotřebovaných“ platných hlasů pro daný subjekt (v případě rovnosti zbytků ve více volebních krajích bude rozhodovat vyšší počet obdržovaných platných hlasů). Takto lze v každém volebním kraji přikázat politické straně, politickému hnutí a koalici nejvýše 1 mandát.

Návrh dále (§ 50 odst. 3) řeší spíše hypotetickou situaci, kdy by některý subjekt, kterému jsou přikázány mandáty, neměl na kandidátní listině ve volebním kraji takový počet kandidátů, který je roven nebo větší počtu přikázaných mandátů. V takovém případě by tento mandát/mandáty připadl danému subjektu postupně v tom volebním kraji či volebních krajích, kde má nejvyšší zbytky dělení. Pokud by taková situace s nedostatkem kandidátů nastala u jednoho subjektu ve více volebních krajích, budou se zmíněným postupem přikazovat mandáty v pořadí od volebního kraje, kde má daný subjekt postupně nejvyšší počty obdržovaných platných hlasů. Určení tohoto pořadí je důležité pro situaci, kdy ani uvedeným postupem nedojde k přidělení všech mandátů, které subjektu připadly (nemá v rámci všech volebních krajů takový počet kandidátů, aby subjektu mohly být všechny získané mandáty přiděleny). Návrh v takovém případě (je nutné rozdělit všech 200 mandátů) určuje, že pro každý nepřikázaný mandát se losem rozhodne o tom, které politické straně, politickému hnutí nebo koalici bude mandát v rámci volebního kraje přikázán (z tohoto důvodu je nezbytné stanovit pravidlo o pořadí rozdělovaných „neobsazených“ mandátů z více volebních krajů). Prvek náhody je zvolen z důvodu, že jde původně o mandáty získané na základě hlasů pro odlišný kandidující subjekt, a nelze tedy stanovit jiné pravidlo, které by bylo neutrální.

Návrh dále obsahuje postup přidělení mandátů v rámci krajů pro konkrétní kandidáty, a to v podobě, která byla obsažena v právní úpravě před rozhodnutím ÚS. Východiskem je pořadí určené na hlasovacím lístku. V jeho rámci může docházet k posunům na základě obdržovaných preferenčních hlasů (pro posun musí kandidát získat takový počet přednostních hlasů, který činí nejméně 5 % z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro tuto politickou stranu, politické hnutí nebo koalici v rámci volebního kraje).

K čl. I bod 3 (§ 52)

Jde o dílčí legislativně technické změny v souvislosti s novou úpravou přepočtu hlasů na mandáty.

K čl. II (Účinnost)

Navrhuje se účinnost podle standardních pravidel dnem 1. července 2021.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

VARIANTA II – 1 volební obvod

OBECNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Volby do Poslanecké sněmovny jsou upraveny v Ústavě (hlava druhá) a v zákoně č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů (dále jen „volební zákon“).

Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení (čl. 18 odst. 1 Ústavy).

Dne 10. února 2021 byl ve Sbírce zákonů pod č. 49/2021 Sb. publikován derogační nález Ústavního soudu (dále jen „ÚS“) ve věci Pl. ÚS 44/17, kterým ÚS vyhověl návrhu skupiny senátorů podanému po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 a zrušil část napadených ustanovení volebního zákona.

Rozhodnutí ÚS o zrušení některých ustanovení volebního zákona se stalo vykonatelné publikací nálezu ve Sbírce zákonů.

ÚS zrušil tato ustanovení:

- § 48 – způsob určení počtu poslanců volených ve volebních krajích
- § 49 odst. 1 písm. b) až d) a § 49 odst. 3 písm. b) až d) – načítací klauzule pro koalice
- § 49 odst. 4 – přidělování mandátů volebním stranám v rámci volebních krajů
- § 50 odst. 1 až 3 – způsob přepočtu hlasů odevzdaných pro volební strany na mandáty pomocí d'Hondtova dělitele na úrovni volebních krajů
- § 51 – řešení některých situací, které vycházejí ze způsobu přepočtu hlasů na mandáty.

ÚS uvedl, že i když stávající členění území na různě velké volební kraje není samo o sobě neústavní, spolu s dalšími prvky volebního systému porušuje principy rovnosti hlasů a rovnosti šancí kandidujících politických stran, což neústavní je.

Volební kraje, kterými jsou vyšší územní samosprávné celky (§ 26 volebního zákona), však ÚS nezrušil. Za dostačující považoval zrušení metody přepočtu hlasů na mandáty, což podle něj umožní zákonodárci přijmout novou systémovou nápravu volebního systému i bez toho, aby se změnil počet nebo struktura volebních krajů. Ani to však v zájmu dosažení poměrnosti v souladu s Ústavou není vyloučeno.

Zrušení jednotlivých ustanovení, která upravují techniku přepočtu hlasů na mandáty, podle ÚS neznámá, že jsou pro zákonodárce zapovězena a nelze je použít v rámci jiného – ústavně konformního – řešení.

V rozporu s Ústavou shledal ÚS i stanovení aditivních uzavíracích klauzulí pro koalice v jejich současné výši (10 % - 15 % - 20 %) s tím, že tato umělá regulace koalic neplní svůj smysl, může zkreslovat legitimitu volebního výsledku, a proto je nepřiměřená a nedůsledná.

Ve vztahu k rovnosti mužů a žen lze současnou právní úpravu považovat za neutrální.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Předložený návrh přináší v reakci na výše popsany nález ÚS nové řešení, jak by ve volbách do Poslanecké sněmovny měly být hlasy odevzdané voliči přepočítány na mandáty jednotlivých volebních stran.

Popis řešení volebních krajů a volební formule

ÚS uvedl, že nemůže dávat podrobné pokyny zákonodárci, jak poměrnost volebního systému vyřešit. Poskytl však ve svém vyjádření určitá vodítka:

- Je třeba, aby každá volební strana získala odpovídající podíl na mandátech podle svého podílu na celkovém počtu odevzdaných platných hlasů a současně, aby tento volební zisk byl promítnut do přidělování mandátů v rámci krajských kandidátek takové volební strany (za předpokladu, že budou zachovány volební kraje).
- Možný je i návrat k systému volebních kvót s více skrutinii.
- Přípustný je i jiný způsob při zachování přibližně stejné váhy hlasu voliče a rovnosti šancí kandidujících stran. Poměrnost zastoupení je třeba vždy měřit podle výsledku voleb do Poslanecké sněmovny jako celku. Dosažení poměrnosti pouze v rovině volebního kraje je v rozporu s Ústavou.

Podle předkládaného návrhu bude území České republiky jedním volebním obvodem. Rovněž ÚS, který sice volební kraje nezrušil, konstatuje, že čím větší volební obvod, tím větší záruka poměrnosti volebního systému. Tím se zároveň nezbytně mění dosavadní administrace voleb, kdy volební strany nově vytvářejí jen jednu celostátní kandidátní listinu s nejvýše 200 kandidáty a tu předkládají k registraci Ministerstvu vnitra. Zisky mandátů pro jednotlivé volební strany se tak počítají z celorepublikových čísel volebního výsledku kandidujících subjektů.

Ve velkých obvodech již použití různých volebních formulí takový zásadní dopad nemá podle zásady, že čím větší je volební obvod, tím větší je proporční efekt volebního systému. Lze tedy volit v zásadě libovolně mezi různými volebními děliteli nebo volebními kvótami.

V předkládaném návrhu je volební formulí, tj. vzorcem pro přepočet hlasů na mandáty, tzv. Hagenbach-Bischoffova kvóta. Její princip spočívá v tom, že součet platných hlasů pro

volební strany (politické strany, politická hnutí a koalice, které postoupily do skrutinia) se dělí počtem přidělovaných mandátů zvětšeným o 1 (200 + 1). Tím se získá tzv. volební číslo.

Počet platných hlasů odevzdaných pro volební stranu se následně dělí volebním číslem. Takto získaný podíl představuje počet mandátů přidělených dané volební straně.

Při použití volební kvóty se zpravidla nepřidělí všechny mandáty, i když Hagenbach-Bischoffova kvóta počet nepřidělených mandátů snižuje. Zbylé mandáty je tak třeba podle určitého klíče dále přerozdělit. V předkládaném zákoně se přerozdělení navrhuje podle metody největších zbytků dělení. Znamená to, že zbylé mandáty připadnou postupně volebním stranám, které vykazují největší zbytek dělení volebním číslem, tzn. těm, které byly nejbližší zisku dalšího mandátu.

Popis řešení aditivní klauzule pro koalice

ÚS zrušil dosavadní výši aditivních klauzulí pro koalice. Uzavírací klauzuli pro koalice je možné dle nálezu ÚS ponechat ve stejné výši jako platí pro jednotlivé politické strany nebo politická hnutí (5 %), anebo je možné ji nastavit v jiné přijatelnější výši než doposud, a to i odstupňovanou podle počtu subjektů v koalici.

Navrhovaná právní úprava zavádí mírnější aditivní klauzuli pro koalice, a to diferencovaně podle počtu subjektů v koalici. Oproti 5% uzavírací klauzuli pro samostatně kandidující politické strany a hnutí se u koalic navyšuje na 7 % (dvojkoalice), 9 % (trojkoalice), 11 % (čtyři a více subjektů v koalici).

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na rovné postavení mužů a žen.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované úpravy v jejím celku

Derogačním nálezem Pl. ÚS 44/17 (49/2021 Sb.), kterým ÚS vyhověl návrhu skupiny senátorů podanému po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 a zrušil část napadených ustanovení volebního zákona, vznikla ve volebním zákoně „prázdná místa“. Ta je třeba nahradit novými pravidly pro zjišťování výsledků voleb, kterými se bude řídit přepočítání odevzdaných platných hlasů na mandáty ve volbách do Poslanecké sněmovny. Bez zakotvení těchto pravidel by sice zřejmě bylo možné volby do Poslanecké sněmovny uskutečnit, neboť struktura volebních orgánů, pravidla podávání kandidátních listin i zásady hlasování zůstaly nedotčeny, avšak nebylo by možné z platných odevzdaných hlasů zjistit, kolik které volební straně náleží mandátů a který kandidát volební strany mandát získává. Poslanecká sněmovna, která má vzejít z voleb, by tudíž nemohla být ustavena.

Naléhavost zakotvení této právní úpravy je o to urgentnější, že volby do Poslanecké sněmovny se budou konat ve stejném roce, kdy byl derogační nález ÚS vydán. ÚS totiž o zrušení dotčených ustanovení volebního zákona rozhodl jen 7 měsíců před termínem voleb do Poslanecké sněmovny, který prezident republiky stanovil na dny 8. a 9. října 2021 (rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 28. prosince 2020 publikované dne 31. prosince 2020 pod č. 611/2020 Sb.).

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava vychází vstřícně požadavkům ÚS na dodržení poměrnosti volebního systému a rovnosti volebního práva ve volbách do Poslanecké sněmovny.

ÚS sice nezrušil 14 volebních krajů, avšak zároveň nijak neomezil zákonodárce v možnosti zcela nového nastavení volebních obvodů s tím, že za podstatné považuje, aby ve volbách do Poslanecké sněmovny byla zajištěna zásada poměrného zastoupení v měřítku celého volebního území. Zakotvení celého území České republiky jako jednoho volebního obvodu (obdobně jako ve volbách do Evropského parlamentu) těmto požadavkům vyhovuje, neboť je obecně známo, že jeden volební obvod je vhodným východiskem pro nejlépe předvídatelný poměrný systém.

Při existenci jednoho volebního obvodu je k naplnění poměrnosti volebního systému možné použít v zásadě jakoukoli volební formuli (kvótu či dělitel). Tudíž i použití Hagenbach-Bischoffovy kvóty a následně přerozdělení zbylých mandátů podle metody největších zbytků dělení ctí požadavky ÚS na naplnění poměrného volebního systému v souladu s Ústavou. Každá volební strana získává odpovídající podíl na mandátech podle svého podílu na celkovém počtu odevzdaných platných hlasů.

V důsledku derogačního nálezu ÚS Pl. ÚS 44/17, kterým byla zrušena adiční klauzule pro koalice ve výši 10 % - 15 % - 20 %, se pro koalice zavádí mírnější klauzule, a sice ve výši 7 % (dvojkoalice), 9 % (trojkoalice), 11 % (čtyři a více subjektů v koalici). Dochází tak k návratu k právní úpravě před novelou volebního zákona v roce 2000 (zákon č. 204/2000 Sb.), která sice dosud nebyla předmětem hodnocení ÚS, avšak z nálezu Pl. ÚS 44/17 nevyplývá, že by byla zapovězena. Také v nálezu Pl. ÚS 42/2000, kterým původně ÚS neshledal ani aditivní klauzuli ve výši 10 % - 15 % - 20 % neústavní, ale pouze účelovou, bylo zmíněno, že klauzule ve výši 7 % - 9 % - 11 % vyhovuje ústavnosti více.

Předkládaný návrh odstraňuje kumulaci vad právní úpravy volebního systému a celkové uspořádání prvků volebního systému nadále nedeformuje poměrnost zastoupení volebních stran z hlediska celostátního. Způsob zjištění volebního výsledku je tak ústavně konformní. Návrh zákona je v souladu s Ústavou (čl. 18 odst. 1 ve spojení s čl. 5 a 6) a Listinou základních práv a svobod (čl. 21 odst. 1, 3 a 4 a čl. 22).

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie a judikaturou soudních orgánů Evropské unie

Volební systémy do komor národních parlamentů, volební obvody, volební formule a způsob zjišťování výsledků voleb, jichž se návrh zákona týká, nejsou právem EU regulovány a jsou ponechány na vnitrostátní právní úpravě jednotlivých členských států EU.

Předpisy Evropské unie zakotvují volební právo občanů EU jenom ve volbách do Evropského parlamentu a zastupitelstev obcí.

Návrh zákona je proto s právem EU slučitelný.

6. Zhodnocení souladu navrhované úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava je rovněž v souladu s mezinárodními úmluvami, s čl. 21 Všeobecné deklarace lidských práv, Mezinárodním paktem o občanských a politických právech (vyhlášený pod č. 120/1976 Sb.), čl. II Úmluvy o politických právech žen (vyhlášená pod č. 46/1955 Sb.), čl. 7 Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (vyhlášená pod č. 62/1987 Sb.), s čl. 3 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod (sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.) i s čl. 3 Evropské charty místní samosprávy (vyhlášená pod č. 181/1999 Sb.).

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

7.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Výdaje orgánů státní správy a volebních orgánů spojené se zajištěním a organizací voleb se vždy hradí ze státního rozpočtu, z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa.

Změna ve zjišťování výsledků voleb, konkrétně způsob přepočtu hlasů na mandáty, vyžaduje úpravu programového vybavení Českého statistického úřadu jako volebního orgánu, který vypracovává závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb a zajišťuje vyhotovení příslušného programového vybavení pro účel zpracování a poskytování výsledků voleb. Úprava programového vybavení je součástí rámcové smlouvy uzavřené mezi Českým statistickým úřadem a poskytovatelem.

Při zavedení jednoho volebního obvodu se tiskne jen jedna sada hlasovacích lístků, avšak ve zvětšeném formátu A3, aby na každý hlasovací lístek bylo možno uvést až 200 kandidátů (oboustranně). To představuje zvýšené náklady ve výši cca 40 mil. Kč.

7.2 Dopady na podnikatelské prostředí České republiky

Navrhované řešení nemá dopad na podnikatelské prostředí České republiky.

7.3 Sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Navrhované řešení nemá dopad na rodiny ani na specifické skupiny obyvatel či menšiny.

Změna v přepočtu hlasů na mandáty může jistě představovat zajímavý aspekt pro politologicko-sociologické zkoumání jejího dopadu na chování voličů. Tento rozměr však již překračuje přímé dopady, které je třeba vzít v potaz v souvislosti s navrhovaným zákonem.

7.4 Dopady na životní prostředí

Navrhované řešení nemá dopady na životní prostředí.

8. Výjimka z povinnosti provést hodnocení dopadů regulace (RIA)

S ohledem na akutnost změny právní úpravy byla ministryně spravedlnosti a předsedkyně Legislativní rady vlády požádána o výjimku z provedení hodnocení dopadů regulace.

9. Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů (DPIA)

Navrhovaná právní úprava se nijak nedotýká ochrany osobních údajů.

Reguluje zejména početní operace s odevzdanými platnými hlasy voličů za účelem přidělení mandátů v Poslanecké sněmovně volebním stranám. Voliči své hlasy odevzdávají v tajném hlasování a jsou tedy zcela anonymní.

Ani právní úprava načítací klauzule pro koalice s ochranou osobních údajů nesouvisí.

Důvěrnost, dostupnost a integrita osobních údajů tudíž nemohou být předkládaným zákonem nijak porušeny.

10. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaný zákon není spojen s korupčními riziky.

Techniky volební reprezentace, které jsou hlavním předmětem navrhované právní úpravy, nemají žádný korupční potenciál. Pouze nastavují pravidla přepočtu hlasů na mandáty, která jsou ve své podstatě matematickými vzorci aplikovanými při zjišťování výsledků voleb.

11. Zhodnocení dopadů na bezpečnost a obranu státu

Zákon je předkládán v zájmu zajištění bezpečnosti České republiky a nemá dopady na obranu státu.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K čl. I bod 1 (§ 8)

Zrušení tohoto úkolu Státní volební komise souvisí se zavedením celého území České republiky jako jednoho volebního obvodu, kdy nadále není potřeba losovat volební kraj, kterému budou započítány hlasy voličů ze zahraničí.

K čl. I bod 2 a 3 (§ 9)

Úprava souvisí s novou rolí Ministerstva vnitra jako registračního úřadu pro volby do Poslanecké sněmovny. Tisk hlasovacích lístků není zajišťován jen organizačně, ale z titulu volebního orgánu, který registruje kandidátní listiny.

Jedná se o dále o úpravu kompetenčního ustanovení ve vztahu k Ministerstvu vnitra, které se nově stává volebním orgánem registrujícím kandidátní listiny pro volby do Poslanecké sněmovny. Informování krajských úřadů o zaregistrovaných kandidátních listinách je nezbytné pro navazující úkoly při obsazování okrskových volebních komisí.

Pro účely registrace kandidátních listin je třeba též upravit oprávnění Ministerstva vnitra k využívání údajů ze základního registru obyvatel, resp. informačního systému evidence obyvatel, aby mohla být kontrolována správnost údajů o kandidátech na kandidátních listinách, včetně toho, zda splňují podmínky volitelnosti.

K čl. I bod 4 až 10 (§ 11)

V případě kompetenčních ustanovení Českého statistického úřadu se jedná se o technické změny spojené se změnou obsahu v jiných ustanoveních volebního zákona. Změny souvisí se zavedením jednoho volebního obvodu, kdy odpadá mezistupeň zpracování výsledků voleb na úrovni krajů, dále se změnou registračního úřadu, kterým se stává Ministerstvo vnitra, a mění se i odkaz na ustanovení upravující zjišťování výsledků voleb.

K čl. I bod 11 až 19 (§ 12)

Zrušení volebních krajů, a tím i úlohy krajských úřadů jako registračních úřadů pro volby do Poslanecké sněmovny s sebou přináší podstatné změny v kompetencích krajských úřadů, kterým odpadají úkoly a oprávnění související s projednáním a registrací kandidátních listin.

Se zrušením volebních krajů a přidělováním mandátů na celostátní úrovni souvisí zrušení potřeby zajistit místnosti a pomocné prostředky pro činnost Českého statistického úřadu na úrovni volebního kraje.

K čl. I bod 20 (§ 13, § 14b a § 14d)

Změna v odkazu souvisí s přesunem oprávnění k přístupu k údajům do kompetenčních ustanovení pro Ministerstvo vnitra (§ 9), které se nově stává registračním úřadem pro volby do Poslanecké sněmovny.

K čl. I bod 21 (§ 14e)

Změna reaguje na zrušení volebních krajů a zavedení území celého státu jako jednoho volebního obvodu.

K čl. I bod 22 (§ 26)

Navrhuje se zrušení dosavadních volebních krajů, kterými byly vyšší územní samosprávné celky a zakotvení celého území České republiky jako jednoho volebního obvodu (obdobně jako ve volbách do Evropského parlamentu).

ÚS sice nezrušil 14 volebních krajů, avšak zároveň nijak neomezil zákonodárce v možnosti zcela nového nastavení volebních obvodů s tím, že za podstatné považuje, aby ve volbách do Poslanecké sněmovny byla zajištěna zásada poměrného zastoupení v měřítku celého volebního území. Navrhované řešení těmto požadavkům vyhovuje, neboť je obecně známo, že jeden volební obvod je vhodným východiskem pro nejlépe předvídatelný poměrný systém.

K čl. I bod 23 (§ 27)

Se zrušením volebních krajů a zavedení celého území státu jako jednoho volebního obvodu odpadá potřeba určovat volební kraj, kterému budou podřazeny zvláštní volební okrsky v zahraničí.

K čl. I bod 24 až 27 (§ 31, § 36 a § 38)

Změny v ustanovení o podávání kandidátních listin souvisí se zrušením volebních krajů, zavedením jednoho volebního obvodu, a tím i jednoho registračního úřadu – Ministerstva vnitra, u kterého se budou podávat všechny kandidátní listiny.

K čl. I bod 28 až 30 (§ 32)

Zrušení volebních krajů a změna volebního orgánu, který bude registrovat kandidátní listiny pro volby do Poslanecké sněmovny, se promítá též do ustanovení o náležitostech kandidátní listiny.

Na kandidátní listině může každá volební strana uvést maximálně 200 kandidátů. I při výrazném volebním úspěchu volební strany je to postačující počet i z hlediska toho, aby volební strana měla k dispozici případné náhradníky (nepředpokládá se 100% volební

úspěch). Vzhledem k tomu, že všech 200 kandidátů bude uvedeno na jednom hlasovacím lístku, je třeba s ohledem na rozměry hlasovacího lístku a technické možnosti tisku omezit počet znaků pro údaj o povolání kandidáta, které podle zkušeností mnozí kandidáti často využívají ke své propagaci přímo na hlasovacím lístku, což pak vede k nepřiměřeně dlouhému textu. Do stanoveného počtu znaků se nezapočítávají mezery.

K čl. I bod 31 až 37 (§ 33)

Změny v ustanovení o projednání a registraci kandidátních listin souvisí se zrušením volebních krajů, zavedením jednoho volebního obvodu, a tím i jednoho registračního úřadu – Ministerstva vnitra, u kterého se budou podávat všechny kandidátní listiny a které bude rozhodovat o jejich registraci.

K čl. I bod 38 (§ 36)

Změny v ustanovení o vzdání se a odvolání kandidatury souvisí se zavedením jednoho volebního obvodu, a tím i jednoho registračního úřadu – Ministerstva vnitra, které bude tudíž přijímat i prohlášení o vzdání se či odvolání kandidatury a činit navazující kroky.

K čl. I bod 39 až 44 (§ 38)

Změny v ustanovení o hlasovacím lístku souvisí se zrušením volebních krajů, zavedením jednoho volebního obvodu, a tím i jednoho registračního úřadu – Ministerstva vnitra, které v návaznosti na registraci kandidátních listin zajistí také tisk hlasovacích lístků a bude plnit i některé navazující úkoly při jejich distribuci nebo případném informování o tiskových chybách na hlasovacím lístku.

K čl. I bod 45 (§ 43)

Změna v ustanovení souvisí se zrušením volebních krajů a zavedením jednoho volebního obvodu.

K čl. I bod 46 (§ 46)

Zrušení § 46 je důsledkem zrušení volebních krajů a zavedení jednoho volebního obvodu. Odpadá tak zjišťování a zpracování výsledků voleb za volební kraj, včetně zhotovení zápisu.

K čl. I bod 47 (§ 48 až 50)

Jedná se o úpravu postupu politických stran, politických hnutí a koalic do skrutinia. ÚS svým náležením ve věci Pl. ÚS 44/17 ze dne 2. února 2021 ponechal ve volebním zákoně ustanovení o základní hranici 5 % pro postup politických subjektů do skrutinia. Zrušil však ustanovení

o načítací klauzuli pro postup koalic. ÚS nestanovil apriorní neústavnost zvyšujících se hranic pro postup koalic do skrutinia, ale dospěl k názoru, že konkrétní nastavení načítací klauzule byla neústavní.

Opětovně se navrhuje aditivní klauzule pro koalice, avšak s mírnějším navýšením oproti základní uzavírací klauzuli. Aditivní klauzule pro koalice bude obnovena v podobě, která platila do roku 2000. Hranice pro vstup koalic do skrutinia bude odstupňována na 7 % (dvojkoalice), 9 % (trojkoalice) a 11 % (čtyři a více subjektů v koalici) z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro všechny kandidující subjekty. Smyslem navrhované konstrukce je korigovat situace, kdy více partnerům postačí pro zastoupení v Poslanecké sněmovně méně hlasů, než kolik by jim stačilo v případě, kdy by kandidovali samostatně, avšak v podobě, která je ústavně konformní. Současně je sledován legitimní cíl zabránění přílišné fragmentaci Poslanecké sněmovny, která by mohla vést k její omezené funkčnosti.

Ustanovení dále v duchu úpravy účinné do derogačního nálezu ÚS explicitně stanoví, že v dalším postupu se nepřihlíží k hlasům subjektů, které do skrutinia nepostoupily, a upravuje situaci, kdy by do skrutinia podle základního postupu nepostoupily alespoň dva subjekty v možných kombinacích podle jejich typu.

Úprava v § 49 řeší zjišťování počtu mandátů, které připadnou jednotlivým subjektům, které do skrutinia postoupily. V § 50 je pak řešeno určení, kteří konkrétní kandidáti dané volební strany získané mandáty obsadí.

V zájmu naplnění závěrů ÚS vychází navrhované řešení ze základního závěru, že hlas každého voliče má mít stejný vliv na rozdělení počtu mandátů v Poslanecké sněmovně pro kandidující subjekty. Existence jednoho volebního obvodu a použití Hagenbach-Bischoffovy kvóty zaručuje dosažení tohoto cíle.

Návrh počítá s tím, že se nejprve (§ 49) sečtou všechny platné hlasy pro jednotlivé volební strany postoupivší do skrutinia napříč republikou (a ze zvláštních volebních okrsků v zahraničí) a tento celkový počet se vydělí počtem přidělovaných mandátů zvýšeným o jeden ($200 + 1$). Takto získáme volební číslo.

Ve druhém kroku se celkový počet platných hlasů pro jednotlivou volební stranu dělí volebním číslem a volební straně se přidělí tolik mandátů, kolikrát je volební číslo obsaženo v celkovém počtu platných hlasů, které tato volební strana celorepublikově získala. Počet přidělených mandátů se vždy zaokrouhlí na celé číslo směrem dolů.

Použití volebního čísla vede k tomu, že se zpravidla nepřidělí všechny mandáty, i když použití Hagenbach-Bischoffovy kvóty počet nepřidělených mandátů spíše snižuje. Pokud se nepodaří přidělit všechny mandáty, které se měly přidělit (200 poslanců), přidělí se zbývající mandáty postupně volebním stranám v pořadí podle velikosti zbytku dělení, tj. těm subjektům, které byly nejbližší zisku dalšího mandátu. Při rovnosti rozhodne vyšší počet obdržovaných platných hlasů.

Návrh také (§ 49 odst. 4) řeší spíše hypotetickou situaci, kdy by některý subjekt, kterému jsou přikázány mandáty, neměl na kandidátní listině takový počet kandidátů, který je roven nebo větší počtu přikázaných mandátů. Návrh v takovém případě (je nutné rozdělit všech 200 mandátů) určuje, že pro každý nepřikázaný mandát se losem rozhodne o tom, které politické

straně, politickému hnutí nebo koalici bude mandát přikázán. Prvek náhody je zvolen z důvodu, že jde původně o mandáty získané na základě hlasů pro odlišný kandidující subjekt, a nelze tedy stanovit jiné pravidlo, které by bylo neutrální.

Návrh dále (§ 50) obsahuje postup přidělení mandátů pro konkrétní kandidáty dané volební strany, a to v podobě, která byla obsažena v právní úpravě před rozhodnutím ÚS. Východiskem je pořadí určené na hlasovacím lístku. V jeho rámci může docházet k posunům na základě obdržených preferenčních hlasů; pro posun musí kandidát získat takový počet přednostních hlasů, který činí nejméně 5 % z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro tuto volební stranu.

K čl. I bod 48 (§ 52)

Doplnění ustanovení je reakcí na nový postup při přikázání mandátů podle předchozích ustanovení.

K čl. I bod 49 (§ 52)

Změna v ustanovení souvisí se zrušením volebních krajů a zavedením jednoho volebního obvodu.

K čl. I bod 50 a 51 (§ 54)

Změna v ustanovení souvisí se zrušením volebních krajů a zavedením jednoho volebního obvodu.

K čl. I bod 52 (§ 55)

Jde o dílčí legislativně technické změny v návaznosti na zrušení volebních krajů (odpadá potřeba losování volebního kraje, kterému budou podřazeny zvláštní volební okrsky v zahraničí) a změnu registračního úřadu, kterým bude Ministerstvo vnitra, nikoli krajské úřady.

K čl. I bod 53 (§ 87)

Jde o dílčí legislativně technickou změnu v návaznosti na zrušení volebních krajů.

K čl. I bod 54 (§ 88)

V návaznosti na zavedení jednoho volebního obvodu, a tím i jednoho registračního úřadu, kterým bude Ministerstvo vnitra, je nezbytné pro soudní přezkum rozhodnutí o registraci kandidátních listin změnit příslušnost z krajských soudů na Nejvyšší správní soud. Bude se jednat se o stejný model soudní příslušnosti pro přezkum registrací jako při volbách

do Evropského parlamentu a volbě prezidenta republiky, kdy je území České republiky rovněž jedním volebním obvodem.

K čl. I bod 55 (Příloha č. 2)

Zrušením volebních krajů odpadá potřeba upravovat, kolik kandidátů může být nejvíce uvedeno na kandidátních listinách volebních stran v jednotlivých volebních krajích. Každá volební strana bude podávat pouze jednu celostátní kandidátní listinu, kde bude uvedeno nejvýše 200 kandidátů (§ 32 odst. 3).

K čl. II (přechodná ustanovení)

S ohledem na skutečnost, že Státní volební komise již provedla losování volebního kraje, kterému budou podřazeny zvláštní volební okrsky v zahraničí, je třeba se změnou struktury organizace voleb na Českou republiku jako jeden obvod explicitně stanovit, že k tomuto losování se nepřihlíží. Stejně tak nelze přihlídnout ani ke kandidátním listinám, které byly pro volby do Poslanecké sněmovny podány přede dnem účinnosti tohoto zákona

K čl. III (Účinnost)

Navrhuje se účinnost podle standardních pravidel dnem 1. července 2021.

V Praze dne 22. února 2021

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v.r.

1. místopředseda vlády a ministr vnitra:

Jan Hamáček v.r.